

En Langdyse frelses fra Forfald —

Ved Journalist **Holger Ellert**, Holbæk.

Som det vil vides, udsendte Holbæk Amts Vejvæsen for et Par Aar siden, efter Henstilling fra Historisk Samfund, et Cirkulære om, at Leverancer af Stenmaterialer, Skærver o. lign., som stammer fra Dysser og andre Fortidsminder, ikke vil blive modtaget af Vejvæsenet; Cirkulæret tager dog først og fremmest Sigte paa Folk, der hugger historiske Sten i Stykker og sælger dem. Man mistænker ikke Kommunerne for at have Kig paa de solide, gamle Oldtidssten, men naar Folk ved, at det bliver besværligt at komme af med Skærver af den Art, betænker de sig formentlig, før de griber Hammeren.

Der er imidlertid et Spring fra at udsende et saadant Cirkulære og til at medvirke ved en Restaurering af et Oldtidsmindesmærke. Holbæk Amts Vejvæsen har imidlertid foretaget dette Spring. Selv om der ikke hermed er skabt Præcedens for, at Vejvæsenet vil forpligte sig til at pleje historiske Interesser ud i Fremtiden, viser det dog en forstaaende Indstilling, som man maatte haabe alle Mynigheder var i Besiddelse af.

Oldtidsmindesmærket, der er Tale om, ligger tæt op til Hovedlandevejen paa Strækningen Stenlille—Saltofte. Det er en Langdyse fra Stenalderen. I lange Tider havde dette interessante historiske Monument fra gammel Tid ligget hen som en Mødding. Bilisterne lejrede sig i Ly af det Tjørnekrat, der bredte sig over Dyssens Midterparti med Kammeret. Madpapir og Ølkapsler flød i rigelig Mængde. Dyssen laa saa nær ved Færdselsaaren, at den fristede

stærkt. I Tidernes Løb var den store Dæksten paa Kammeret faldet ned.

Vejvæsenet henledte Holbæk Museums Opmærksomhed paa Dyssens sørgelige Tilstand. Nationalmuseet blev underrettet, men det maatte beklagende meddele, at man ikke for Tiden havde Midler til at restaurere Dyssen. Det var den gamle Historie.

Amtets Vejevæsen vedtog saa at tilbyde Nationalmuseet den fornødne Arbejdskraft ved Mindesmærkets

Før Istandsættelsen.

Istandsættelse, og hermed var der skabt Mulighed for at faa Dyssen sat i anstændig Stand. Vejevæsenet anstillede den Betragtning, at man var interesseret i at faa Vej billedet saa smukt som muligt. Gdr. Ludvig Nielsen, paa hvis Mark Dyssen ligger, viste ogsaa stor Interesse for Sagen og medvirkede til dens Løsning.

I Foraaret 1935 gik en større Arbejdsstyrke i Gang med Restaureringen under Ledelse af Konservator R a k - l e v fra Nationalmuseet. Hr. Raklev, der stammer fra Sognet ved Kalundborg af samme Navn, er som bekendt Ekspert i Gravhøjes og Dyssers Fredning og Istandsættelse. Det frodige Tjørnekrat fjernedes sammen med alle Spor

efter de talrige Madpakke-Frokoster. Den store Dæksten, der vejede ca. 5 Tons, blev bragt paa Plads. Det var et besværligt Arbejde. I flere Dage tumlede man med Dункrafte, inden Kammeret fik sin naturlige og værdige Afslutning. Stenens Anbringelse — med de moderne Hjælpe-midler — gav et levende Indtryk af, hvilke Besværligheder Stenalderfolkene maa have haft med deres primitive Hjælpe-kilder. Den frigjorte Stenalderhøj beplantedes med Græs. Arbejdet beskæmmede ikke Vejvæsenets Formod-

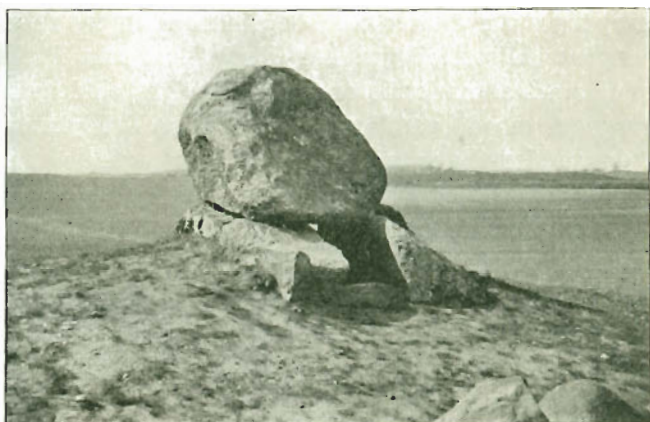
Efter Istandsættelsen.

ninger. Dyssen, der nu dukkede frem af Tornerose-Tjørnen, præsenterer sig smukt ud mod Vejen. Den er i en saadan Stand, at ingen vil finde paa at krænke Stedets Fred med Madpapir. Det fortælles, at da en kendt Mand fra Holbæk Amt for første Gang saa Langdyssen efter Restaureringen, udbrød han spøgende: Her maa da mindst ligge en Sogneraad-formand begravet. Vedkommende havde aldrig anet, at der var et Oldtidsmindesmærke paa dette Sted.

Langdyssen, der blev frelst fra Forfald, blev fredet i 1891. Den er velbevaret og karakteristisk. Landevejen ved Saltofte Bakke er iøvrigt omgivet af en Række Dys-

ser, blot ligger de længere inde paa Markerne end den omtalte. Her har aabenbart ogsaa i Oldtiden været en befærdet Vej.

Den Forstaaelse, Amtsvejvæsenet har vist ved Saltfedyssens Restaurering, er saare paaskønnelsesværdig. Som man vil forstaa, raader Nationalmuseet ikke over tilstrækkelige Pengemidler til Arbejder af den Slags. Turistmæssigt og paa anden Maade vilde det betyde meget, om Danmarks gamle Oldtidsminder, der ligger ved vore Ho-

Selve Dyssekammeret.

vedlandeveje, blev sat i en saadan Stand, at de fremtræder paa en værdig Maade. De er en karakteristisk Del af Landskabet, noget af det, som giver den specielle danske Tone. Ud til Alfarvej burde denne Tone, dette Ansigt, være saa præsentabelt som vel muligt. Det omtalte Tilfælde viser, at Myndighederne er at faa i Tale i denne Sag.